

Câu chuyện kết nối Nhật Bản và Brazil

Mở đầu: Hành trình vượt qua một thế kỷ. Ngày 23 tháng 7 năm 1925, một cậu bé 13 tuổi đã nói lời tạm biệt cuối cùng với Nhật Bản. Khi con tàu từ từ rời bến, cậu lặng im dõi theo hình bóng quê hương đang dần khuất xa. Những ký ức đã qua, những con người từng gặp gỡ, những khung cảnh thân thuộc - tất cả cứ thế chậm rãi rời xa. Và rồi, đúng 100 năm sau...Ngày 2 tháng 8 năm 2025. Tại chính nơi cậu bé năm xưa đã rời Nhật Bản, giờ đây người chắt của cậu đang đứng đó, trên hành trình tìm lại cội nguồn của mình. Trong làn gió biển mang hơi thở của đại dương - cũng là làn gió mà cụ cố của cô từng cảm nhận cách đây một thế kỷ - cô bắt đầu lần theo những dấu chân của lịch sử.

Lời chào Xin chào mọi người. Tôi là Hashimoto Marina, Điều phối viên Quan hệ Quốc tế đến từ Brazil. Trong số “Maruchi Mie” tháng này, tôi muốn chia sẻ về câu chuyện của những người Nhật di cư - cũng là một phần trong chính nguồn gốc và hành trình cuộc đời của tôi. Thực ra, cậu bé 13 tuổi xuất hiện ở phần mở đầu chính là cụ cố của tôi. Mùa hè năm ngoái, tôi đã có dịp đến thăm cảng biển nơi cụ đã lên đường sang Brazil, và tại đó, tôi đã tìm thấy tên của cụ trong danh sách những người đã di cư. Cụ không phải là người tự mình lựa chọn rời quê hương và vượt biển đến một vùng đất xa lạ. Theo quyết định của gia đình, cụ đã cùng anh trai lên đường sang Brazil. Dù vậy, chính bước chân của cụ ngày ấy đã trở thành điểm khởi đầu, kết nối đến tôi của hôm nay - sau tròn một thế kỷ. Lần này, thông qua câu chuyện của gia đình mình, tôi xin được giới thiệu về lịch sử di cư đã gắn kết Nhật Bản và Brazil suốt nhiều thế hệ.

Lịch sử người Nhật di cư sang Brazil

Năm 1908, con tàu di dân đầu tiên từ Nhật Bản mang tên “Kasato Maru” đã cập cảng Santos của Brazil, chở theo 781 người Nhật sang vùng đất mới. Vào thời điểm đó, các đồn điền cà phê ở Brazil đang trong tình cảnh thiếu lao động, trong khi tại Nhật Bản, tình trạng dân số gia tăng nhanh và thiếu lương thực lại trở thành vấn đề lớn. Mang trong lòng mong muốn giản dị nhưng tha thiết là “muốn gia đình mình có cuộc sống tốt hơn”, nhiều người đã quyết định rời quê hương để sang Brazil lập nghiệp.

Tuy nhiên, cuộc sống nơi đất khách lại khắc nghiệt hơn họ tưởng rất nhiều. Điều kiện lao động nặng nhọc, đồ ăn không quen thuộc, rào cản ngôn ngữ, đồng lương ít ỏi... khó khăn nối tiếp khó khăn. Theo lời kể của bà tôi, vì không có tiền mua thức ăn nên gia đình phải tự trồng rau và đậu nành để chống chọi với những ngày thiếu đói. Họ còn tự làm nước tương và tương miso từ chính số đậu nành ấy.

Cuộc sống được gây dựng bằng nỗ lực không ngừng

Dưới cái nắng gay gắt, nhiều người Nhật di cư đã làm việc từ sáng sớm đến tận đêm khuya tại các nông trại. Sau nhiều nỗ lực, họ dần có thể tự lập, rời khỏi các đồn điền để chuyển lên thành phố và ổn định cuộc sống.

Cụ cố của tôi cũng đã lớn lên tại Brazil, lập gia đình rồi bắt đầu kinh doanh ở thành phố Campinas. Cả gia đình cùng chung tay làm việc từ tờ mờ sáng đến tận khuya để bán bánh mì, rau củ, bánh kẹo, rượu và nhiều mặt hàng khác. Đến nay, sau hơn 50 năm, cửa hàng ấy vẫn được bà tôi mở bán mỗi ngày. Khi còn nhỏ, tôi thường phụ giúp ở cửa hàng, chơi cùng các anh chị em họ và thỉnh thoảng còn được cho bánh kẹo nữa.

Khi cuộc sống dần ổn định, cộng đồng người Nhật tại Brazil bắt đầu chú trọng hơn đến việc giáo dục con cái. Những nỗ lực ấy đã mang lại thành quả rõ rệt. Ngày nay, người Nhật gốc Brazil đang hoạt động và đóng góp tích cực trong nhiều lĩnh vực như chính trị, kinh tế, y tế..., góp phần quan trọng vào sự phát triển của xã hội Brazil.

Văn hóa Nhật Bản vẫn sống mãi trên đất Brazil

Cụ cố tôi, người đã sang Brazil từ khi còn là một cậu thiếu niên, cũng giống như nhiều người Nhật di cư khác, đã dành cả cuộc đời để gìn giữ văn hóa Nhật Bản. Trong căn bếp của gia đình Hashimoto lúc nào cũng có nước tương. Bên cạnh các món ăn Brazil, gia đình tôi vẫn thường ăn dưa muối, cà ri, cơm nắm hay canh miso. Trong cửa hàng, những giai điệu enka luôn vang lên từ chiếc radio cũ, còn ngôn ngữ hằng ngày là kiểu nói pha trộn độc đáo giữa tiếng Bồ Đào Nha và tiếng Nhật.

Điều đó không chỉ riêng gia đình tôi, mà còn là nét văn hóa chung của khoảng hai triệu người gốc Nhật ở Brazil. Dù sống xa quê hương, trong trái tim họ luôn có một phần dành cho Nhật Bản. Trong khi tiếp nhận văn hóa Brazil, họ cũng không ngừng truyền lại những giá trị và nét đẹp của Nhật Bản cho thế hệ sau.

Nhờ vậy, ngày nay văn hóa Nhật Bản đã bén rễ sâu sắc tại Brazil. Các lễ hội văn hóa Nhật Bản trên khắp đất nước vẫn duy trì nhiều hoạt động truyền thống như biểu diễn trống taiko hay Soran Bushi. "Lễ hội Nhật Bản" được tổ chức hằng năm tại thành phố São Paulo thu hút gần 200 nghìn lượt khách chỉ trong ba ngày diễn ra sự kiện. Âm thực Nhật Bản cũng vô

cùng phổ biến tại Brazil, với rất nhiều nhà hàng Nhật trải khắp cả nước. Có thể nói, dù ở cách Nhật Bản nửa vòng trái đất, văn hóa ấy vẫn được gìn giữ và tiếp nối nhờ tình cảm và nỗ lực của biết bao con người. Qua thời gian, nó không còn chỉ đơn thuần là "văn hóa Nhật Bản", mà đã trở thành một phần văn hóa quý giá được nuôi dưỡng ngay trong lòng đất nước Brazil. Đối với tôi, văn hóa Nhật Bản còn là lịch sử của gia đình, là cội nguồn của bản thân mình.

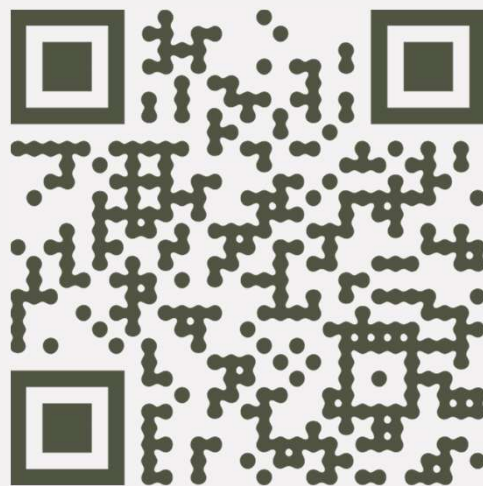
Lời kết

Câu chuyện người Nhật di cư sang Brazil là câu chuyện của hy vọng và lòng can đảm. Từ cộng đồng người gốc Nhật, tôi đã học được một điều rất quan trọng, đó là "Tôn trọng văn hóa khác không có nghĩa là từ bỏ văn hóa của chính mình". Ngược lại, việc hiểu thêm những cách nghĩ và cách sống khác nhau sẽ giúp mỗi người có thêm lựa chọn để sống hạnh phúc hơn. Tôi tin rằng đó cũng là điều không thể thiếu để mọi người có thể cùng chung sống trong hòa bình. Lớn lên trong môi trường đa văn hóa và được tận mắt chứng kiến những giá trị ấy, tôi mong muốn góp phần xây dựng một xã hội nơi ai cũng có thể tự hào về cội nguồn của mình và cởi mở, tích cực đón nhận những nền văn hóa khác nhau.

Hãy đóng góp ý kiến của bạn!

Ý tưởng của bạn sẽ có thể
được đăng lên bản tin tiếp
theo. Hãy cùng tham gia
với chúng tôi nhé!

M u l t i c u l t u r a l M i e

